

DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2025.34.06>

УДК: 378.015.3:159.955]:378.011.3-051:78

Згурська Наталія Миколаївна
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інструментального виконавства,
оркестрового диригування та педагогіки мистецтва,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
<https://orcid.org/0000-0001-5273-4178>

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ІНТЕГРАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

У презентованій статті виокремлюються основні структурні компоненти інтегративного мислення майбутніх вчителів музичного мистецтва в контексті цілісності й взаємозв'язку. На основі проведеного аналізу встановлено, що розгляд інтегративного мислення студентів вищих мистецьких закладів можливий лише завдяки вивченню особистісних характеристик. Саме особистість значно впливає на мисленнєві процеси й надає їм креативного забарвлення, неповторної сутності. Маючи складну багаторівневу структуру, особистість визначає також когнітивні та емоційні процеси, слугує чинником упорядкування усіх елементів у чітке інтегроване утворення. При опорі на вказані положення автор представляє структуру інтегративного мислення майбутнього педагога-музиканта у наступному вигляді: перший компонент – особистісне інтегративне «Я» (центральне особистісне утворення, усвідомлення власної оригінальної сутності). Даний компонент можна представити як центральне інтегративне утворення, котре показує власну значущість, оригінальність виконавця, його неповторну сутність. У своєрідному утворенні відображаються світоглядні позиції, елементи ціннісного аналізу, та гармонійне світосприйняття; другий компонент – цілісна педагогічна спрямованість (мотивація, ціннісні утворення, професійні характеристики). Цілісна педагогічна спрямованість виступає як системоутворюючий елемент, що забезпечує гармонійне поєднання складних мотиваційних утворень; третій компонент – глобально-евристичний (глобальні пошукові діяльнісні елементи, інтегративні інтелектуальні мисленнєві процеси, інтегративні знання, уміння, навички). Презентований компонент показує ґрунтовну властивість інтегративного мислення – пошуковий характер діяльності інтегративного мислення; четвертий компонент – музично-виконавський (синтетичний комплекс обдарованості: творчі; музично-виконавські здібності). Цей компонент відображує здібності особистості, які є фундаментальною основою діяльності інтегративного мислення; п'ятий компонент – комплексно-рефлексивний (самопізнання, самооцінка, волев'якості, цілісний самоконтроль). Означений інтегративний комплекс включає самопізнання, що високою мірою уможливує рефлексію, яка є необхідною у структурі досліджуваного феномену. У статті також підкреслено, що структурні компоненти інтегративного мислення педагога-музиканта виокремлені умовно, з метою ретельного вивчення й аналізу. У реальній інтегративній мисленнєвій діяльності представлені компоненти мають цілісний характер, дозволяють охопити об'єкт (музичний твір) цілісно, розкрити зміст музики як оригінально, так й з різних позицій варіативного виконання.

Ключові слова. Інтегративне мислення, цілісні особистісні характеристики, структурні компоненти інтегративного мислення майбутнього педагога-музиканта, інтегративна мисленнєва діяльність.

Постановка проблеми. Інтегративне мислення є комплексним особистісним феноменом, який включає багато складових частин. Вони поєднуються між собою, утворюючи одне ціле й підпорядковуються стійким, повторюваним зв'язкам. Визначення й дослідження основних складових інтегративного мислення стає необхідним для різнобічного вивчення досліджуваного феномену. Його внутрішню будову визначає комплекс структурних компонентів, які перебувають у взаємозв'язку й взаємозалежності. При цьому, кожний компонент має свої відмінності й складає в структурі інтегративного мислення особливу ланку. Утворюючи складний комплекс, важливі структурні одиниці

інтегративного мислення забезпечують успішне його формування на основі системності та функціональності. Характер взаємозв'язку між компонентами визначає спрямованість інтегративного мислення на цілісне охоплення найбільш складних проблем, вдосконалення особистості. Саме тому особистість є тим базисом на якому ґрунтуються структурні характеристики інтегративного мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Мета статті – визначити структурні складові інтегративного мислення майбутнього вчителя музичного мистецтва, показати їх взаємозв'язок та взаємозалежність при збереженні специфічних рис.

Методологія дослідження базується на філософських положеннях про взаємообумовленість усіх явищ й процесів, теорії особистості та її структури (Е. Берн, Е. Фромм, З. Фройд, К. Юнг). Досить важливою методологічною основою нашого дослідження стала «Я» концепція, яка є динамічною системою уявлень людини про саму себе й включає усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних, природних властивостей, самооцінку, суб'єктивне сприйняття, що характеризує вплив на власну особистість зовнішніх факторів. Представниками «Я» концепції виступають відомі вчені – це У. Джеймс, Е. Еріксон, Ч. Кулі, А. Маслоу, К. Роджерс, У. Джеймс. Також при розробці структури інтегративного ми спиралась на теорію самодетермінації, що підкреслює власну активність людини, її здатність до саморозвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні науковці розглядають мислення та особистість з позицій цілісного аналізу та врахування специфічних особливостей. Так, відомий вітчизняний вчений-психолог В. Роменець наполягає на тому, що найбільш яскравий спосіб вираження сутності людини та її мислення – це вчинок, котрий включає до свого змісту суперечності, а також особливості історичного рівня культури. Досліджуючи процеси творчого мислення та проблеми творчості, інший відомий український вчений В. Моляко доводить, що особистість має неповторний характер й визначає власний шлях творчого виявлення. Обдарованість, як вважає дослідник, є тим феноменом, який відкриває сутнісні характеристики особистості. Представник позитивної психології американський науковець М. Салігман підкреслює, що особистість та її мислення має цілісну природу й орієнтується на досягнення щастя. У наукових дослідженнях Г. Падалки, О. Щолокової найбільш точно розроблено та обґрунтовано загальні положення про структуру особистості майбутнього педагога-музиканта, визначені базові структурні складові, такі як: спрямованість особистості; ціннісні утворення; когнітивні елементи; обдарованість.

Виклад основного матеріалу. Розгляд інтегративного мислення майбутнього педагога-музиканта з позицій структурного аналізу можливий лише на основі вивчення особистісних характеристик. Як відомо, особистість є складною багаторівневою психологічною системою, яка впливає на когнітивні й емоційні процеси, слугує чинником упорядкування усіх елементів у чітке інтегроване утворення. Особистість з точки зору психології – це сукупність вироблених звичок й уподобань, психічний настрій і тонус, набуті знання, набір психофізичних рис та особливостей людини, її «архетип», що визначає поведінку і зв'язок з природою й суспільством. Особистість має неповторну сутність й відрізняється високим рівнем розвитку усіх складових, які утворюють її структуру. Тобто, в основі особистості лежить зв'язок та взаємодія відносно сталих її компонентів чи сторін – здібності, темперамент, характер, волевільні якості, емоції, мотивація та соціальні установки. Слід підкреслити, що взаємозв'язки й взаємозалежності між різними складовими особистості вивчені ще недостатньо. Так, не досить визначеним вважається нам характер взаємозв'язків мислення, у тому числі й інтегративного у поліфункціональній, багаторівневій структурі особистості. У науковій літературі існує достатньо концепцій особистості та її структури. Так, у 1923 році Зігмунд Фройд сформулював теорію функціонування психіки в термінах її структурної організації. Психічні функції було згруповано відповідно з роллю, яку вони відігравали у

внутрішньому психічному конфлікті. Фройд виділив три основних структури особистості Воно (Ід), Я (Его) та над Я (Супер Его). «Воно»-це початкова складова нашої психіки й базується на первинних потребах, де головну роль виконують інстинкти. Особливо важливим науковець вважав сексуальні інстинкти, які надають енергію для життєдіяльності, керують поведінкою особистості. «Его» є проміжним станом, проявляється індивідуально та пов'язується з першим досвідом поведінки в суспільстві. Супер Его, одночасно з усім перерахованим вище починає усвідомлювати свою сексуальну приналежність. Супер Его зазнає впливу й соціальних факторів, що формує моральні якості. Для правильного виховання дитини З. Фройд вважав необхідним використання ефективних методів, які мають спрямовувати її у правильному руслі й враховувати структурні елементи особистості [7].

Значний внесок у розвиток понять про структуру особистості зробив видатний швейцарський вчений Карл Юнг. Він був відомим психоаналітиком, психологом, філософом культури й родоначальником аналітичної психології. Також вчений вперше запропонував ряд філософських концепцій: архетип, несвідоме, синхронічність. К. Юнг ввів поняття «психея», що характеризує особистість як цілісну структуру, в котрій функціонує життєва енергія, лібідо. Будь-які розлади цієї енергії викликають компенсаторні тенденції (сні , творче натхнення та інші невідомі творчі процеси). У структурі психеї, тобто цілісної особистості входять наступні компоненти:

внутрішній світ-зовнішній світ;

свідомість Его персона (маска), тобто сфера свідомості;

особисте несвідоме – сфера тінь (аніmus).

При цьому, «Его» – це свідомий розум, який базується на перцепції думок та почуттів й розглядається як центр особистості. Особистісне несвідоме – це сфера, яка колись була свідомою, але стала витісненою й вилученою. Між свідомим й несвідомим йде активний обмін. Архетип Тінь – є центром особистого несвідомого, включає тенденції, переживання, які заперечуються індивідом. Аніmus, аніма за К. Юнгом показує несвідомі структури, які представляють інтросексуальний зв'язок у душі кожного. Саме аніmus є причиною наявності у представників кожної статі рис протилежної, які б мотивували розуміння між чоловіком та жінкою. Такий архетип як *самість* забезпечує єдність особистості та визначається у вигляді мети, до якої люди постійно прагнуть. Отже, багаторівнева структура особистості за К. Юнгом базується на протиріччях між свідомим й несвідомим, які й забезпечують її цілість та багатоманітність [10],[11].

Цікавою у розумінні особистості є концепція американського психолога Еріка Берна. Він пропонує розглядати особистість у вигляді схеми, яка складається з трьох сфер-станів, й представляється як – Дитина, Батьки, Дорослий. Кожне з цих станів, певний поведінковий стереотип, котрий прискорює алгоритми прийняття рішень й надає можливість швидко діяти, не думати багато й економити ресурси. Тим самим Е. Берн підкреслив, що поведінка людини залежить від того, з якого Его-стану відбувається спілкування. Досліджуючи ці стани й те як вони виявляються, можливо зрозуміти свою поведінку, реакції та почуття по відношенню до різних ситуацій [2].

Оригінальними поглядами на особистість відрізнявся німецький вчений Ерік Фромм. Він вважав, що особистість є результатом динамічної взаємодії між природними потребами та гнітючими соціальними нормами та правилами. Онову теорії особистості Е. Фромма становлять уявлення про соціальний характер як комплексу соціальних настанов й загальних норм, що існують у певному суспільстві, які не усвідомлюються індивідами, але детермінують їх життя. Проведений науковцем соціальний й психологічний аналіз, показав, що самотність й відчуженість є характерними рисами сучасного суспільства. При цьому, дуже важливими для Е. Фрома були питання моралі, етики та цінностей, які ведуть людину до самореалізації. Тим самими вчений намагався перемістити акцент з біологічних характеристик особистості на соціальні. У структурі особистості Е. Фромм виокремлює – Голос зовнішнього авторитета, батьків, держави – що відповідає

фрейдівському Супер «Я» та гуманістичну совість, тобто не інтеріоризований голос внутрішнього «Я». Конфлікт між ними складає сутність соціальних й особистісних явищ [8].

Досить наближено вірогідною у трактовці особистості та її структури ми вважаємо «Я» концепцію, яка є динамічною системою уявлень людини про саму себе й включає усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних, природних властивостей, самооцінку, суб'єктивне сприйняття, що характеризує вплив на власну особистість зовнішніх факторів. Іншими словами, «Я» концепція – це сукупність усіх уявлень індивіда про себе, цілісний образ власного «Я».

Поняття про «Я» концепцію виникло у 1950 році у руслі гуманістичної психології (феноменологічної), а її представники – це А. Маслоу, К. Роджерс. На відміну від біхевіористів й фрейдистів, вони прагнули розглядати цілісне людське «Я» та його особистісне самовизначення. Вагомий вплив на встановлення цього поняття здійснили також вчені Ч. Кулі, Е. Еріксон, хоча перші розробки «Я» концепції належать У. Джеймсу. Він виокремив у структурі особистості глобальне, особистісне Я (Self) та взаємодіюче «Я» – усвідомлююче (I), і «Я» як об'єкт (Me).

Слід зазначити, що «Я» концепція найбільш цілісна, адже в її центрі знаходиться саме особистісне «Я». До його складу входять наступні компоненти:

когнітивний – образ своїх якостей здібностей, зовнішності, соціальної значущості;

емоційний – самоповага, самоприниження;

оцінково-вольовий – прагнення підвищити самооцінку, завоювати повагу.

За своїм змістом «Я» концепція може бути позитивною, негативною, амбівалентною. Розрізняють також поняття «Я» реальне та «Я» ідеальне. Якщо вони не збігаються, то виникають проблеми-незадоволення собою, розчарування. Це слугує інструментом для пошуку іншої поведінки або діяльності, що призводить до самореалізації [3].

В українській психологічній школі, особистість розглядається з позицій цілісного аналізу та врахування її особливостей. Так, відомий вітчизняний вчений-психолог В. Роменець наполягав на тому, що найбільш яскравий спосіб вираження сутності людини й діяльності – це вчинок, який включає до свого змісту суперчності, а також особливості історичного рівня культури. З іншого боку вчинок сам визначає цю культуру, будучи виявом субекта історичної діяльності. Вчинок, на думку В. Роменця, і є способом особистісного існування [6].

Досліджуючи процеси творчого мислення та проблеми творчості, В. Моляко підкреслював, що особистість має неповторний характер й визначає власний шлях творчого виявлення. У людини немає інших засобів пізнання свідомості, окрім самої свідомості. Самосвідомість та рефлексія мають змісти свідомості. Знання про щось, переживання дають уявлення про наше місце у складній системі координат буття людини, таємниці свідомості відкриваються в русі, творчих моментах. Обдарованість, як вважає вчений є тим феноменом, котрий відкриває сутнісні характеристики особистості [4].

Зазначимо, що у сучасній світовій психологічній науці одним із основних наукових підходів до вивчення особистості є теорія самодетермінації. У проблемі самодетермінації на передній план висувається проблема власної активності людини, її здатність до саморозвитку. Провідним напрямом сучасної тематики досліджень є спрямованість на виявлення факторів позитивного функціонування людини, розвитку її особистісного потенціалу, визначеності життєвих цілей, перспектив, цінностей та автономії. У контексті такого підходу самодетермінація означає відчуття свободи по відношенню як до сил зовнішнього оточення, так і до внутрішніх сил особистості. Як наслідок, сучасні тенденції провідних світових психологічних напрямків орієнтовані на позитивні пріоритети. Наприклад, Мартін Салігман вважає що, психологія багато років була «негативною», займаючись психічними розладами; за межами психології довго залишалися найважливіші для людини – цілі і сенс її життя, щастя, вивчення кращого в людині. Головною метою життя особистості, на думку вченого, є щастя, позитивне мислення,

оптимізм і задоволеність життям [1].

Узагальнюючи вище викладені позиції, спробуємо скласти структуру особистості в аспекті її цілісності, неповторності й виокремленні провідних характеристик.

Центром особистості є її «Я» – *уявлення про себе, усвідомлення своєї значущості, а також результат поєднання свідомості й підсвідомості* Свідомість забезпечує встановлення рівноваги між зовнішніми впливами и та внутрішнім станом суб'єкта, визначає формування свідомою поведінки людини. З одного боку вона виступає як результат розвитку особистості, з другого – як регулятор цього процесу. Підсвідомість є виміром невизначеного, це те, що виявляється у таємних бажаннях й потребах. У кінцевому результаті підсвідомість впливає на свідомість, чим поєднує пізнання та переживання. Особистісне «Я» виражається у формі образу і концепції «Я», самооцінки, системи індивідуальних психологічних комплексів.

Спрямованість особистості – це психічна властивість, що включає інтереси, потреби, мотиви, настанови, погляди, переконання, ідеали й цілі діяльності. Спрямованість виступає як системоутворюючий елемент, котрий визначає психічний склад. Саме в спрямованості виражаються цілі, в ім'я яких особистість проводить свою діяльність. Мотиви спрямовують особистість на досягнення певних цілей, виражають інтерес, зацікавленість особистості потребою, як необхідність у відповідній роботі. Ціннісна сфера особистості являється динамічною функціональною системою, що формує смисли та цілі життєдіяльності людини і регулює способи їх досягнення. З придбанням нових знань, життєвих соціальних ролей, людина починає по новому довіритися на речі, тут важливим стає регулювання й усвідомлення нових знань, оцінка з позицій ідеалів та переконань. Надалі, у структурі особистості можна виділити декілька **рівнів**.

До **базового рівня** структури особистості відносяться *темперамент та характер*, які значно впливають на особистість й можуть як гальмувати її розвиток так й пришвидшувати.

Наступний, діяльнісний рівень структури особистості – це психічні процеси *мислення, уявлення, пам'ять*. Домінуючим фактором на даному рівні виступає *мислення* що включає усі його види, функціональні характеристики. Проникаючи у різні діяльнісні елементи, мислення керує засобом вибору дій, спрямовує особистість на досягнення мети, пошук нових знань й умінь.

Емоційно-креативний рівень структури особистості включає – *емоції, почуття, емпатію, креативність*.

Когнітивний рівень структури особистості відображає – *досвід, знання, уміння, навички*.

Рівень обдарованості у структурі особистості це – *здібності, талант, геніальність*.

Рівень якісних характеристик структури особистості – містить провідні якості особистості – *відповідальність, ініціативність, активність, самостійність*.

Регулятивний рівень структури особистості – *самооцінка, самоконтроль, рефлексія, вольові характеристики*.

Результатом поєднання багатьох складових особистості стають інтегративні мисленнєві процеси. Розглядаючи взаємозв'язок особистості й мислення, слід підкреслити, що воно виступає інтегруючим елементом, який поєднує різноманітні складові особистості. Звідси можна представити, що взаємозв'язок особистості й мислення людини має інтегративний характер. Інтегративне мислення, як вищий вид мислення, включаючи усі його елементи, об'єднує провідні особистісні параметри та утворює окремий, й разом з тим цілісний елемент.

Проявами інтегративного мислення у діяльності педагога-музиканта слід вважати вербальну інтерпретацію, фрагментарне виконання, поєднання діяльності соліста, концертмейстера, ансамбліста, що визначає широкий діапазон виконання музичних творів для дітей [5], [9]. Така робота інтегрує різні види виконавської діяльності в одне ціле, чим

підкреслює її складний, комплексний характер. Ціннісний аспект вивчення музичних творів відноситься також до проявів інтегративного мислення тому, що базується на культурних надбаннях людства й спрямовує на творчий, цілісний й гармонійний розвиток учнів. Досконале виконання музичних творів сприяє досягненню високих ідеалів, найвищого рівня розвитку мислення, зокрема й інтегративного.

Таким чином, орієнтуючись на усе вище викладене, представимо структуру інтегративного мислення майбутнього педагога-музиканта у наступному вигляді:

Перший компонент – особистісне інтегративне «Я» (центральне особистісне утворення, усвідомлення власної оригінальної сутності). Даний компонент можна представити як *центральне інтегративне утворення, яке показує власну значущість, оригінальність виконавця, його неповторну сутність. У своєрідному утворенні відображаються світоглядні позиції, елементи ціннісного аналізу, та гармонійне світосприйняття.* Від неповторності особистісного «Я» залежить інтерпретація музичного твору, що криється у індивідуальному сприйнятті та трактовці музики. Відчуття власної значущості викликає піднесеність сил, націлення на успіх. Особистісне «Я» виражається у формі образу і концепції «Я», самооцінки, системи індивідуальних психологічних комплексів. У межах даного компоненту відбувається регуляція й саморегуляція усіх її складових. Особливим моментом особистісного інтегративного «Я» виступає *цілісне поєднання свідомості й підсвідомості як глобальних складових. До свідомості належать-усвідомлення власної значущості, націлення на успіх, ціннісний аналіз себе та музичного твору, самооцінка. До підсвідомості відносяться творчі моменти.– зародження ідеального образу виконання, відчуття власної оригінальної сутності.*

Другий компонент – цілісна педагогічна спрямованість (мотивація, ціннісні утворення, професійні характеристики). До складу компоненту входять *інтегративні саморегулятивні мотиви – постійні інтереси до музично-виконавського мистецтва , сталі потреби у поєднанні музичної й педагогічної діяльності, комплексні погляди на взаємозв'язок мистецтв, усвідомлені переконання у важливості педагогічної справи , високі естетичні ідеали у сфері музичного й виконавського мистецтва, орієнтація на цілісне досягнення мети виконавської й педагогічної діяльності. Цілісна педагогічна спрямованість виступає як системоутворюючий елемент, що забезпечує гармонійне поєднання складних мотиваційних утворень, спрямування їх на досягнення поставлених цілей, показує необхідність проведення особистісного й професійного вдосконалення.* Інтегративні мотиви відображають також цілісне спрямування особистості на виявлення власних творчих сил. виражають інтерес . зацікавленість у виконанні музичних творів. для дітей. Ціннісна інтегративна сфера особистості формує смисли та цілі музично-педагогічної діяльності. регулює способи їх досягнення. Так, інтегративні погляди та переконання виступають стрижнем діяльності педагога-музиканта та показують усталені ціннісні утворення, згідно яких усвідомлюється її важливість. *Ідеали та переконання у сфері музичного й педагогічного мистецтва виконують регулюючу функцію. забезпечують високий професійний рівень здійснення професійної діяльності. Її самооцінка відбувається згідно інтегративних ідеалів, що показує широку естетичну обізнаність. володіння комплексом естетичних знань .*

Третій компонент – глобально-евристичний (глобальні пошукові діяльнісні елементи, інтегративні інтелектуальні мисленнєві процеси, інтегративні знання, уміння, навички). Презентований компонент показує ґрунтовну властивість інтегративного мислення – *пошуковий характер діяльності інтегративного мислення.* Саме у знаходженні нових знань й умінь, відкритті усього нового й виражається сутність мисленнєвих процесів. *Глобальний характер компоненту виявляється у комплексному баченні проблеми, пошуку різних шляхів її розв'язання , характеризується грандіозністю у пошуці нових світів й ідей. До складу компонента входять інтелектуальні процеси як раціональні складові представляються у логічності, системності виконання, розумінні*

музичної форми, інтегративних властивостей побудови ідеального образу, стилістичному аналізі, порівнянні з іншими мистецтвами. *Інтегративні знання виступають ядром означеного компоненту; вони відрізняються широким діапазоном, мають якісні характеристики, зокрема глибину та стійкість. Інтегративні знання педагога – музиканта включають знання у всіх сферах мистецтва, здатність застосування їх у власній грі, розкритті музичного образу дітям, виокремленні основних стилістичних ліній. Інтегративні уміння та навички – це комплексне втілення знань у практичній виконавській діяльності, тобто це уміння грамотно, стилістично точно зіграти музичний твір, уміти різнобічно аналізувати власне виконання, уміти цілісно виконати музичний твір. Інтегративні уміння й навички – це той елемент, який практично забезпечує якість музичного виконання.*

Четвертий компонент – музично-виконавський (синтетичний комплекс **обдарованості** (творчі, музично-виконавські здібності). Цей компонент відображує здібності особистості, котрі є фундаментом діяльності інтегративного мислення. Завдяки синтетичного комплексу обдарованості (творчі та музично-виконавські здібності), забезпечується різноплановість роботи інтегративного мислення по створенню виконавської інтерпретації, а також посилюється адаптованість гри щодо дитячої аудиторії. До означеного комплексу входять *Творчі здібності: індивідуальна фантазія; яскрава уява; оригінальність; креативність; гнучкість. Музично-виконавські здібності: музичність; почуття ритму; розвинений музичний слух; пам'ять; виконавський артистизм; посилена емпатія, технічна майстерність. здатність до оригінального інтерпретування, слухове регулювання. Утворюючи одну цілість. кожна із здібностей має свою специфіку, що виявляється у різноплановості виконання. його художній змістовності й досконалості.*

П'ятий компонент – комплексно-рефлексивний (самопізнання, самооцінка, вольові якості, цілісний самоконтроль). Означений інтегративний комплекс включає *самопізнання*, що високою мірою уможливорює рефлексію, яка є необхідною у структурі досліджуваного феномену. Завдяки самопізнанню особистість вивчає свої особливості, стверджує власну неповторність й оригінальність, або навпаки, виявляє незадоволеність собою. Це слугує поштовхом для самовдосконалення, покращення своїх професійних, особистісних якостей. *Самооцінка, як характеристика самовідчуття особистості, надає впевненості в собі й спрямовує на ствердження себе у музично-виконавській діяльності.* Від успіху такої роботи залежить негативна або позитивна самооцінка. *Вольові якості забезпечують досягнення мети й характеризуються долаттям перешкод на основі системності й організованості. Цілісний самоконтроль виступає регулятивним чинником, що впливає на коригування результату діяльності й має слухову основу. Саме цілісний слухового самоконтроль забезпечує повноцінність виконання, його яскравість та осмисленість. У загальному значенні, комплексна рефлексія дозволяє адекватно сприймати успіхи й невдачі, посилює регулюючі елементи виконавської діяльності, реалізує цілісність й неповторність особистості педагога-музиканта.*

Висновки. Визначені нами структурні компоненти інтегративного мислення педагога-музиканта виокремлені нами умовно, з метою ретельного вивчення й аналізу. У реальній інтегративній мисленнєвій діяльності визначені компоненти мають цілісний характер, дозволяють охопити об'єкт (музичний твір) цілісно, розкрити зміст музики як оригінально, так й з різних позицій варіативного виконання. Окрім того, структурний аналіз визначеного феномену розкриває особливості кожного елементу у тісному взаємозв'язку з особистісними характеристиками.

Л і т е р а т у р а :

1. Seligman, Martin E. P. (2002). *Authentic Happiness: Using the New Positive Psychology to Realize Your Potential for Lasting Fulfillment.* New York: Free Press. ISBN 0-7432-2297-0 (Paperback edition, Free Press, 2004, ISBN 0-7432-2298-9). 227.

2. Берн Е. Ігри, у які грають люди = Games People Play / пер. з англ. К. Меньшикової. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. – 256 с. : іл.
3. Гірностай П. Маслоу Абрахам Гарольд // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. С.430
4. Моляко В.О., Музика О.Л. Особливості стратегіальної організації свідомості технічно обдарованої особистості. – В кн.: Духовність як основа консолідації суспільства. Міжвідомчий науковий збірник. – К.: Інститут “Проблеми людини”, 1999. Т.16. С. 131-136.
5. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – Київ : Освіта України, 2008. – 274 с.
6. Роменець, В. А. Вчинок і проблема детермінізму у вітчизняній психології [Текст] / В. А. Роменець // 3 історії філософської думки на Україні. – К. : Наук. думка, 1965. С. 104-118
7. Фрейд З. Основні категорії психоаналізу / пер. з нім. А. Березінської // Всесвіт : журнал, 1991. № 5 (749). С. 164–170.
8. Фромм Ерік Революція надії [уривки] / Пер. з англ. В. Курганський. // Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія. Київ: «Либідь», 1996. С. 135–192.
9. Щолокова О.П. Методика викладання Світової художньої культури, підручник . К: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009.– 288с.
10. Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме. Львів: Астролябія, 2012. – 588 с.
11. Юнг К. Психологічні типи. Львів: Астролябія, 2010. – 692 с.

References :

1. Seligman, Martin E. P. (2002). *Authentic Happiness: Using the New Positive Psychology to Realize Your Potential for Lasting Fulfillment*. New York: Free Press. ISBN 0-7432-2297-0 (Paperback edition, Free Press, 2004, ISBN 0-7432-2298-9). 227.
2. Bern E. (2016) *Ihry, u yaki hraiut liudy [Games People Play]* / per. z anhl. K. Menshykovoï. – Kharkiv : Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia» – 256 s. : il.
3. Hirnostai P. (2011) *Maslou Abrahham Harold [Maslow Abraham Harold // Political encyclopedia . Editorial staff : Y. Levenets (chairman)], // Politychna entsyklopediia*. Redkol.: Yu. Levenets (holova), Yu. Shapoval (zast. holovy) ta in. – K.: Parlamentske vydavnytstvo, S.430
4. Moliako V.O., Muzyka O.L. (1999) *Osoblyvosti stratehialnoi orhanizatsii svidomosti tekhnichno obdarovanoi osobystosti. [Features of the strategic organization of consciousness of a technically gifted individual] – V kn.: Dukhovnist yak osnova konsolidatsii suspilstva. Mizhvidomchyi naukovyi zbirnyk. – K.: Instytut “Problemy liudyny”, T.16. S. 131-136.*
5. Padalka H. M. (2008) *Pedahohika mystetstva: (teoriiia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin) [Pedagogy of art: (theory and teaching methods artistic disciplines)]/ H. M. Padalka. – Kyiv : Osvita Ukrainy,– 274 s.*
6. Romenets, V. A. (1965) *Vchynok i problema determinizmu u vitchyznianiï psykholohii [Text][The Effect and Problem of Determinism in Domestic Psychology [Text] / V. A. Romenets // 3 istorii filosofskoi dumky na Ukraini. – K. : Nauk. dumka, S. 104-118*
7. Freid Z. (1991) *Osnovni katehorii psykhoanalizu/ per. z nim. A. Berezinskoi [Basics categories Psychoanalysis / translated from German by A. Berezinskaya] // Vsesvit : zhurnal, № 5 (749). S. 164–170.*
8. Fromm Erik. (1996) *Revoliutsiia nadii [uryvky] [Revolution of Hope [excerpts]/ Per. z anhl. V. Kurhanskyi. // Suchasna zarubizhna sotsialna filosofiia: Khrestomatiia. Kyiv: «Lybid», S. 135–192.*
9. Shholokova O.P. (2009) *Metodyka vykladannia Svitovoi khudozhnoi kultury, pidruchnyk . [Methodology of teaching World Artistic Culture, textbook.] K: NPU imeni M.P. Drahomanova, – 288s.*
10. Yunh K. (2012) *Arkhetypy i kolektyvne nesvidome. [Archetypes and the Collective Unconscious] Lviv: Astroliabiia, – 588 s.*
11. Yunh K (2010) *Psykholohichni typy. [Psychological types] Lviv: Astroliabiia, – 692 s.*

Zghurska Nataliia. Structural Components of Integrative Thinking of a Future Teacher-Musician.

The presented article identifies the main structural components of the integrative thinking of future teachers of music in the context of integrity and interconnection. Based on the analysis, it was established that the consideration of the integrative thinking of students of higher art institutions is possible only through the study of personal characteristics. It is the personality that significantly influences the thinking processes and gives them a creative coloring, a unique essence. Having a complex multi-level structure, the personality also determines the cognitive and emotional processes, serves as a factor in organizing all elements into a clear integrated formation. When relying on the statement of the position, The author presents the structure of integrative thinking of a future teacher-musician in the following form: The first component is the personal integrative "I" (central personal formation, awareness of one's own original essence). This component can be presented as a central integrative formation, which shows the performer's own significance, originality, and

unique essence. The unique formation reflects worldview positions, elements of value analysis, and a harmonious worldview ; The second component is a holistic pedagogical orientation (motivation, value formation, professional characteristics). A holistic pedagogical orientation acts as a system-forming element that ensures the harmonious integration of complex motivational formations ; the third component is global-heuristic (global search activity elements, integrative intellectual thinking processes, integrative knowledge, skills, abilities). The presented component shows a fundamental property of integrative thinking – the exploratory nature of integrative thinking activity; the fourth component is musical-performing (synthetic complex of giftedness: creative; musical-performing abilities). This component reflects the abilities of the individual, which are the fundamental basis of the activity of integrative thinking ; the fifth component is complex-reflective (self-knowledge, self-esteem, strong-willed qualities, holistic self-control). The indicated integrative complex includes self-knowledge, which to a high extent enables reflection, which is necessary in the structure of the phenomenon under study. The article also emphasizes that the structural components of the integrative thinking of a teacher-musician are separated conditionally, for the purpose of careful study and analysis. In real integrative thinking activity, the presented components have a holistic character, allow to cover the object (musical work) holistically, to reveal the content of music both originally and from different positions of variant performance.

Keywords: *Integrative thinking, holistic personal characteristics, structural components of integrative thinking of a future teacher-musician, integrative thinking activity.*